

Az SZKI műszaki könyvtára

avagy „Volt egyszer egy könyvtár ...”

A könyvtár a „szolgáltató részlegek” kategóriába tartozott, de bátran állíthatjuk, hogy magas szintű követelményeket támasztott vele szemben az Intézet vezetősége. Igaz, ehhez magas szintű támogatásban is részesült.

Dr. Náray Zsolt valószínűleg az Intézet létrejöttével egyszerre határozta el, hogy a könyvtár számítógépes módszerrel dolgozzon, és annak segítségével szolgáltasson. Az első számítógépes rendszer a SZIV (Számítógépes Információ Visszakereső rendszer) az IBM ISIS rendszerének adaptálása volt, igényeink és lehetőségeink szerint. Az 1970-es évek elején a szakma még a tanulás állapotában volt – hát még a könyvtár dolgozói, ahol szinte kizárólag humán végzettségűek dolgoztak. Magától értetődik, hogy nélkülözhetetlen volt számukra a számítástechnikusok segítsége. Az intézeti szakmai profilba tartozó cikkek feldolgozását többen segítették (többek között Balázs-Piri László, Hubert Béla, Sörös József, Toporczy István, Zsótér Jenő és még sokan mások). A szakcikket megfelelő tárgyszavakkal látták el, illetve lefordították és tömörítették. A könyvtár „Műszaki lapszemle” elnevezésű, névre szóló füzetét negyedévente küldte az érintetteknek. A Software Laboratórium munkatársai közül többen is szívesen és nagy odaadással vettek részt a tájékoztató rendszer kidolgozásában, ami számukra is újdonság volt. A vállalkozás sikerrel járt, a rendszernek több bemutatója volt, bekerült az Intézet által indított „Számítástechnikai alkalmazások” című sorozat füzetek közé.

A könyvtár működésétől függetlenül, de a magyar könyvtári rendszer szempontjából nagyon fontos feladat megoldása fűződik az SZKI-hoz: 1976-tól dolgozta ki a Software Laboratórium (Nyáryné Grófcsik Erika irányításával) az Országos Széchényi Könyvtár Bibliográfiai Osztálya számára a Magyar Nemzeti Bibliográfia számítógépes előállítását.

A következő fejlesztés, az SZKI Könyvtárának Műszaki Információs Központi Szolgáltatása — a MIX rendszer — Magyarországon elsőként nyújtott online információkeresési lehetőséget számítástechnikai témában. 1978 őszétől üzemelt kísérleti jelleggel, majd 1979 elejétől indult az üzemszerű szolgáltatás az SZKI hardver- és szoftverfejlesztő munkatársai részére. Ebben a munkában az Elméleti Laboratórium (Donát János, Dr. Tóth Tamásné) és a Számítógép Laboratórium (Solti Lajosné, Gróh Andrea, Karmazsin Piroska) részéről kaptak segítséget a könyvtárosok.

Az SZKI MIX rendszere 29 ezer tételel tartalmazott egy 1980 decemberében készült tanulmány szerint¹. Siemens 7755 típusú számítógéppel, BS2000 operációs rendszerrel, GOLEM adatbázis-kezelő rendszerrel működött. A számítógéphez 30 terminál csatlakozott, VT 340 és Siemens 8150 típusúak. Az adatbevitel lyukkártyával, az adatbázis lekérdezése terminálokon keresztül történt. A számítógépes tételek havi gyarapodása kb. 250 tétel volt.

A szoftver- és hardverfejlesztők munkáját a könyvtár témafigyeléssel és retrospektív kereséssel támogatta. Az információkeresést egy több mint 8000 tárgyszót tartalmazó teaurusz segítette, amelyet Börzsei Mihály készített.

Végül néhány adat a könyvtári állomány megoszlásáról, illetve az állomány gépi feldolgozásra kerülő részéről 1980-ban:

Könyv és konferencia anyag 5.900, ebből gépi feldolgozásra került 3.400. Az éves gyarapodás 500 könyv, ill. konferencia anyag volt.

---

¹ Mógáné Dragos Judit: Áttekintés a műszaki-tudományos tájékoztatás külföldi és hazai helyzetéről, különös tekintettel az on-line információ visszakereső rendszerekre. SZKI Elméleti Laboratórium, 1980. december

148 féle, 1500 kötetett időszak kiadványból, folyóiratból témaszelekció alapján 13.800 folyóiratcikk került gépi feldolgozásra. A kiválasztott folyóiratcikkek feldolgozásának átfutása ideje átlagosan 2,5 hónap (min. 1, max. 4 hónap) volt.

A prospektusoknál az elévültek és másolatok selejtezésével a max. 10 ezres állomány tartása volt a cél. A prospektusállományhoz számszerűleg a szoftverdokumentumok is hozzátartoztak. 7.900 prospektus és 1.600 szoftverdokumentum került feldolgozásra. Az éves gyarapodás 1.500 prospektus volt.

600 hazai tanulmányból, kutatási jelentésből 400 került feldolgozásra. Az 1.500 szabvány teljes mértékben bekerült a rendszerbe.

Az ismertetett két projektfejlesztés volt, mellette a hagyományos, napi könyvtári munkát is elláttuk. Ezt nehezítette, hogy évekig az Akadémia utcából kellett kiszolgálni mind a sashalmi, mind a Martinelli téri részlegeket.

Rendszeresítettünk egy heti újdonság-asztalt a beérkezett folyóiratokból és új könyvekből. Az új könyveket pedig elő lehetett jegyeztetni, ugyanis addig nem kölcsönöztük, amíg a távoli telephelyekre is ki nem vittük egy-egy napra.

Folyóiratok előfizetésére és könyvek rendelésére az olvasók javaslatát is kértük. Ha saját anyaggal nem tudtuk ellátni, igénybe vettük a könyvtárközi kölcsönzést - akár külföldről is. Folyóiratcikkokról pedig másolatot rendeltünk, igény szerint.

A könyvállomány olyan mértékben és színvonalon gyarapodott, hogy hazai viszonylatban inkább mi voltunk a kölcsönadók, mint az igénylők. Fájdalmas tény, hogy az SZKI jogutód nélküli megszűnésekor a megkeresett műszaki és felsőoktatási könyvtárak helyhiány miatt az SZKI könyvállományát nem tudták átvenni. Így, elaprózódva, ki tudja, hová kerültek a könyvek? Bízunk benne, hogy értő olvasók kezébe.

Farkas Ágnes – Mógáné Dragos Judit – Vágó Imréné